חיסונים פיננסים

המגמות הכלכליות ארוכות הטווח ב-2015 שנוטעות אופטימיות

ד"ר אדם רויטר – מנכ"ל

חיסונים פיננסים בע"מ

חיסונים פיננסים

הקדמה

זוהי מצגת מעודכנת ל- 2015 הממשיכה את המסורת של המצגות שהופצו בשנים קודמות.

קיימות בישראל בעיות כלכליות לא פשוטות החל משכר חציוני נמוך, דרך מחירי דירות גבוהים מאד ועד הוצאות ביטחון גבוהות מדי.

חשוב להדגיש, מוצג כאן מצבה <u>היחסי</u> של ישראל ביחס לרוב מדינות העולם. המצגת מתמקדת בעיקר בהשוואות לעומת המדינות המפותחות, ה- OECD.

בהמשך קיים ניסיון לחזות קדימה מגמות עתידיות חשובות, ביניהן מגמות דמוגרפיות.

<u>המגמות הנסקרות נוטעות אופטימיות ביחס למגמות בעייתיות מאד שהעולם המערבי מצוי בעיצומן</u> ושכנראה רק תחרפנה עם השנים.

איפה הייתה מדינת ישראל לפני 30 שנה ואיפה היא היום?

שנה	1984	2014	שיעור השינוי ב %
מספר תושבים (במיליונים)	4.1	8.2	100%
ממוצע חדרים לנפש	0.92	1.26	37%
מספר כלי רכב (לאלף תושבים)	157	364	132%
תוצר (במיליארדי דולרים)	30	307	920%
תוצר לנפש (באלפי דולרים)	7	36	414%
רזרבות מט"ח (במיליארדי דולרים)	3	89	2,866%
חוב ממשלתי כאחוז מהתוצר	280%	66%	-76%

איפה הייתה מדינת ישראל לפני 30 שנה ואיפה היא היום?

שנה	1984	2014	שיעור השינוי ב %
הוצאות ביטחון כאחוז מהתוצר	20%	5%	-75%
נטל המס	45%	32%	-30%
הסיוע האמריקני כאחוז מהתוצר	10%	1%	-90%
היצוא הכולל (במיליארדי דולרים)	10	96	860%
יצוא טכנולוגיות עילית (במיליארדי דולרים)	1	38	3,700%
גירעון הממשלה כאחוז מהתוצר	17%	3%	-82%
אנרגיה ממקורות עצמאיים (עצמאות אנרגטית)	0%	38%	אינסופי
מים ממקורות מותפלים (מסך התצרוכת)	0%	41%	אינסופי

איפה היתה ישראל לפני 30 שנה ואיפה היא היום?

שנה	1984	2014	שיעור השינוי ב %
שיעור תעסוקת נשים	34%	54%	59%
מספר סטודנטים באונ' ומכללות (באלפים)	64	306	378%
משקל הסקטור הממשלתי מסך המשק	75%	43%	-42%
הוצאה לאומית למו"פ כאחוז מהתוצר	1.3%	4.2%	223%
שליטה ממשלתית בשוק ההון (משקל הנפקות ממשלתיות ביחס לסך הנפקות אג"ח)	85%	27%	-68%
ריבית בנקאית שנתית	770%	5%	-99%
אינפלציה שנתית	450%	1%	-99%

הקפיצה של התוצר הישראלי מתחילת המאה

מ- 500 מיליארדי ₪ ליותר מטריליון ₪ !!!

(בשנת 2000 בנק ישראל חזה שנגיע ב-2015 רק ל- 750 מיליארדי ₪)

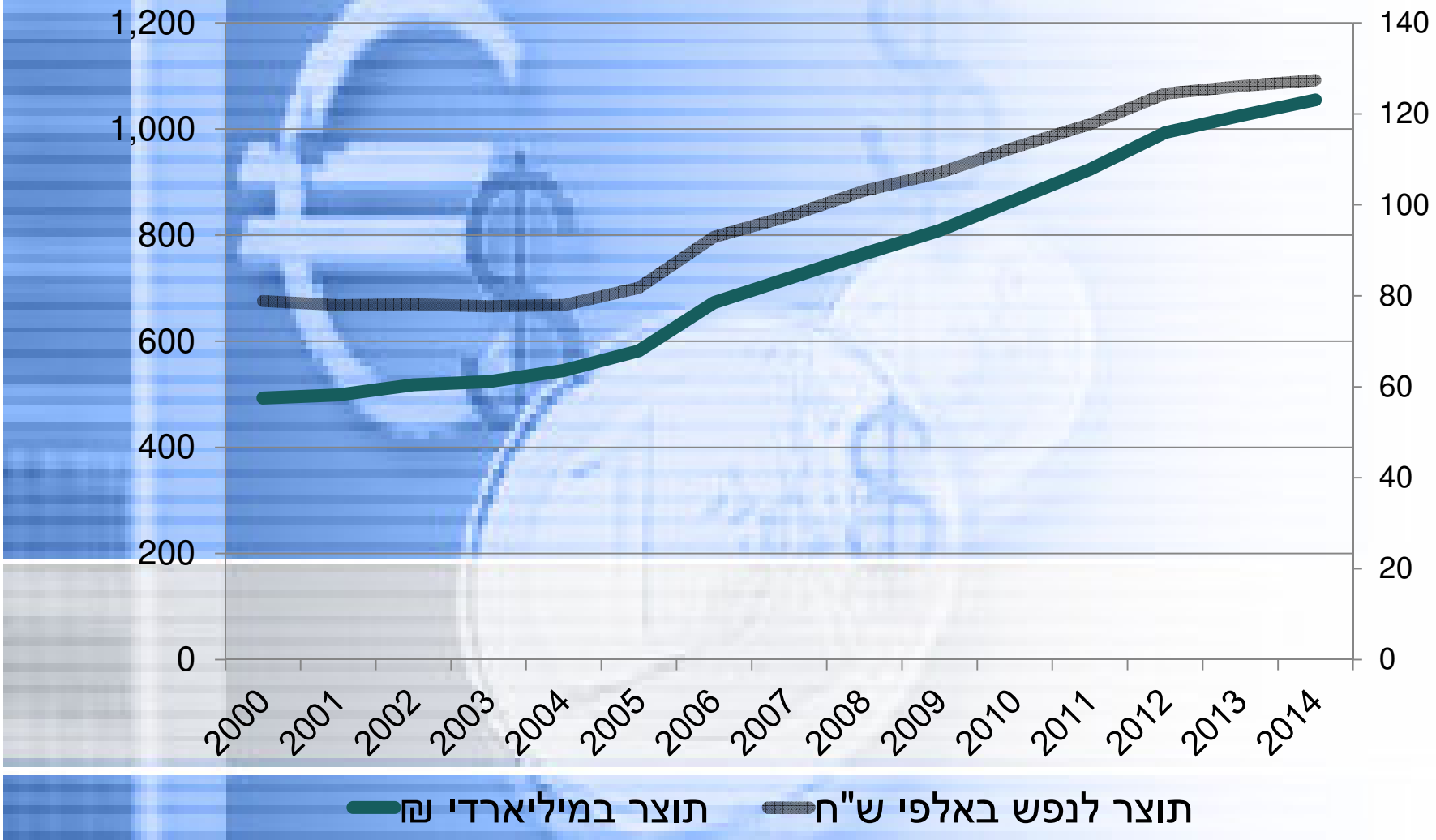

חיסונים פיננסים

Economist 2015:

"מאז שהצטרפה ל OECD ב- 2010 ישראל מציגה בהרבה תחומים ביצועים טובים יותר מאשר מועדון המדינות העשירות הזה"

"לישראל כמות חריגה של מוח חריף ואנרגיה"

וורן באפט

חיסונים פיננסים

ישראל מדורגת במקום ה- 19 בעולם במדד הפיתוח האנושי של האו"ם Human Development Index (HDI)

וזאת לפני בלגיה, אוסטריה, צרפת ופינלנד.

מדד הפיתוח האנושי הוא שקלול של **תוחלת החיים, ההשכלה ורמת ההכנסה** באותה מדינה.
המדד הוא אמצעי תקני למדידת **רמת הרווחה**.

פרסום ב- 2015 Wall Street Journal:
תל אביב במקום השלישי מבין 12 הערים הבינלאומיות החשובות בעולם ההייטק, אחרי אוסטין וסן פרנסיסקו ולפני ניו יורק, שטוקהולם, לונדון, סינגפור ועוד.

ישראל מדורגת **במקום הראשון** מתוך 148 כלכלות ביכולת חדשנית, **במקום השני** ביזמות **ובמקום השלישי** בחדשנות גלובלית
(IMD competitiveness yearbook, 2013)

בשנת 2015 נסחרות 86 חברות ישראליות בנאסד"ק, בכך ישראל היא המדינה השלישית במספר חברות רשומות בנאסד"ק אחרי ארה"ב וסין.

למעלה מ-300 חברות בינלאומיות מהמובילות בעולם, כדוגמת: פייסבוק, מייקרוסופט, IBM, אינטל, גוגל, אפל, HP, סיסקו, מוטורולה, פיליפס, אפלייד מטריאלס, EMC, סימנס ועוד, בחרו בישראל כיעד להקמת מרכזי מו"פ.

עובדות מעניינות על ישראל

ישראל הינה המדינה היחידה בעולם שמספר העצים המצויים בשטחה בתחילת המאה ה- 21 גבוה ממספר העצים שהיו בה בתחילת המאה ה- 20.
כל זאת תודות לקק"ל.

תופסת את המקום השני בעולם במספר ספרים חדשים לנפש

נמנית על שמונה המדינות היחידות,
שיכולות לשגר לווייניים לחלל.

יותר מ- 200 מוזיאונים מעלים את ישראל למקום הראשון במספר המוזיאונים לנפש

ישראל מפיקה יותר עבודות מדעיות לנפש מאשר כל מדינה אחרת בעולם

חיסונים פיננסים

ישראל מתייבשת? ממש לא!

סדרה אדירה של מתקני התפלה מהגדולים בעולם נבנו בישראל (בשורק המתקן הגדול בעולם).

בשנת 2015 מתקני ההתפלה ייצרו בהיקף של קרוב ל- 700 מיליון מ"ק בשנה, לעומת אפס לפני 10 שנים. **זוהי כמות המהווה יותר מ- 45% מצורכי המים של ישראל**.

היצע המים בישראל עומד להיות בעתיד גבוה בכ- 8% יותר ממה שהמדינה בכלל צורכת!

הכניסו את זה טוב טוב לאוזניים: לישראל יש עודפי מים והיא יכולה אפילו לייצא אותם!

ישראל גם במקום ה- 1 בעולם במיחזור מי שופכין עם יחס של 80%, לעומת כ- 25% בלבד במקום השני (אוסטרליה).

חיסונים פיננסים

ישראל **המובילה העולמית מזה עשור בהשקעה במו"פ**: 4.2% מהתוצר ובמקום חמישי בעולם בפטנטים לנפש. ישראל מובילה את העולם **במספר העובדים היחסי במחקר ופיתוח**: 140 לכל 10,000. ארה"ב במקום השני: 85 לכל 10,000.

Deloitte Touche, הנמנה על ארבעת משרדי רו"ח הגדולים בעולם, רואה בישראל את הזירה הרביעית בעולם למשיכת משקיעים זרים.

לפי Wall Street Journal ישראל הינה המדינה השנייה הכי משכילה בעולם, אחרי קנדה ולפני יפן.

חיסונים פיננסים

נתוני עבר והווה אופטימיים

המשק הישראלי צמח ב- 20 השנים האחרונות בכ- 180% בעוד מספר תושבי ישראל עלה רק בכ- 45%.

בסוף 2014 התוצר הישראלי הגיע ליותר מ- 300 מיליארדי דולר!

תוצר לנפש של כ- 35 אלף דולר בשנה מעמיד את ישראל במקום ה- 24 מבין 187 מדינות.

שיעור האבטלה בישראל ברמה זהה לזו שבארה"ב וכמחצית משיעור האבטלה באירופה.

המדינה היחידה ב- OECD שיחס החוב הממשלתי לתוצר שלה מצוי בירידה מאז משבר 2008 (אז שיפסיקו להפחיד אתכם!)

חוב משקי הבית מול החוב של הסקטור העסקי וחוב של הסקטור הממשלתי כאחוז מהתוצר

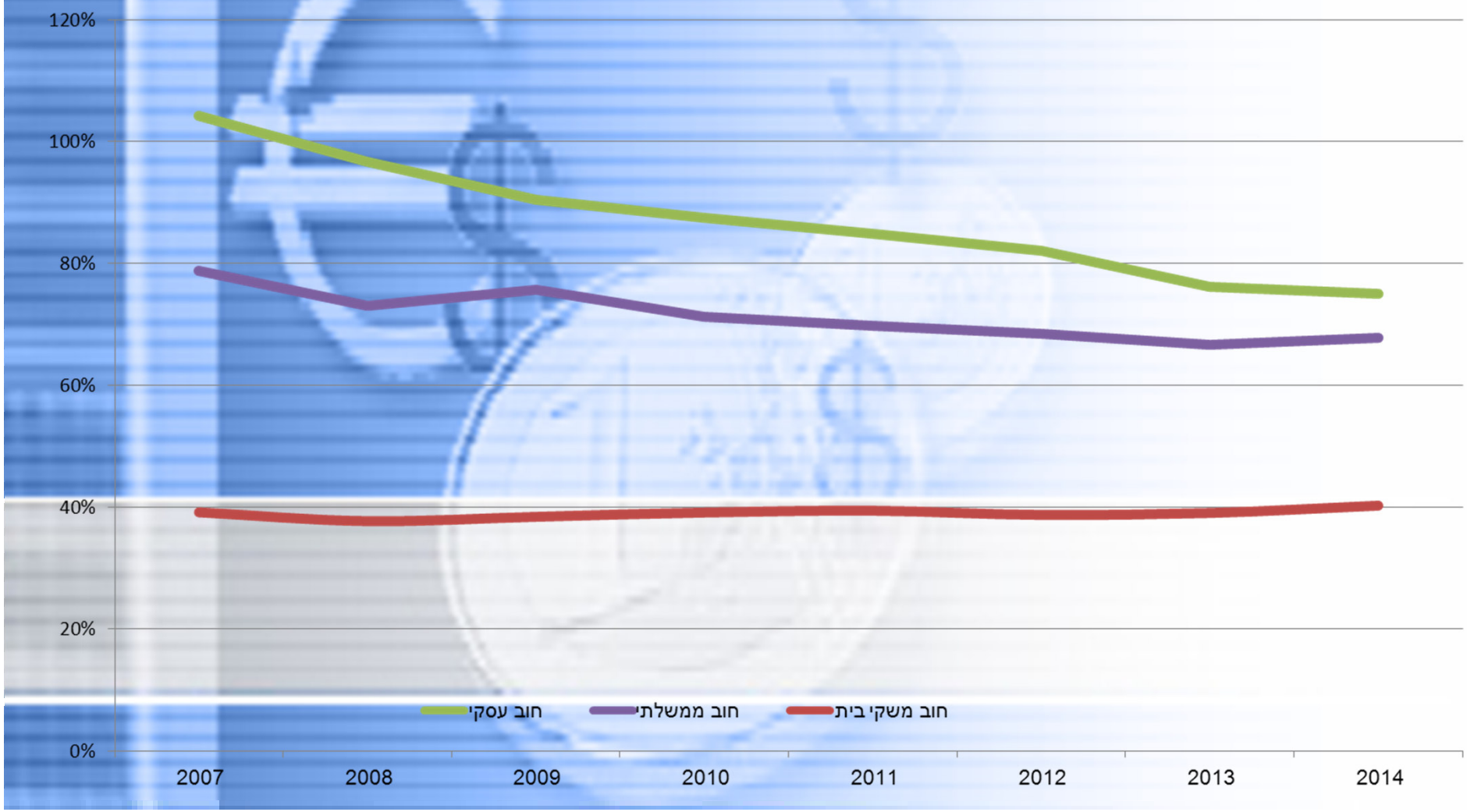

המדינה המפותחת היחידה שחוב המגזר העסקי
ירד בה מאז משבר 2008
זוהי עוצמה פיננסית מהותית של המשק!

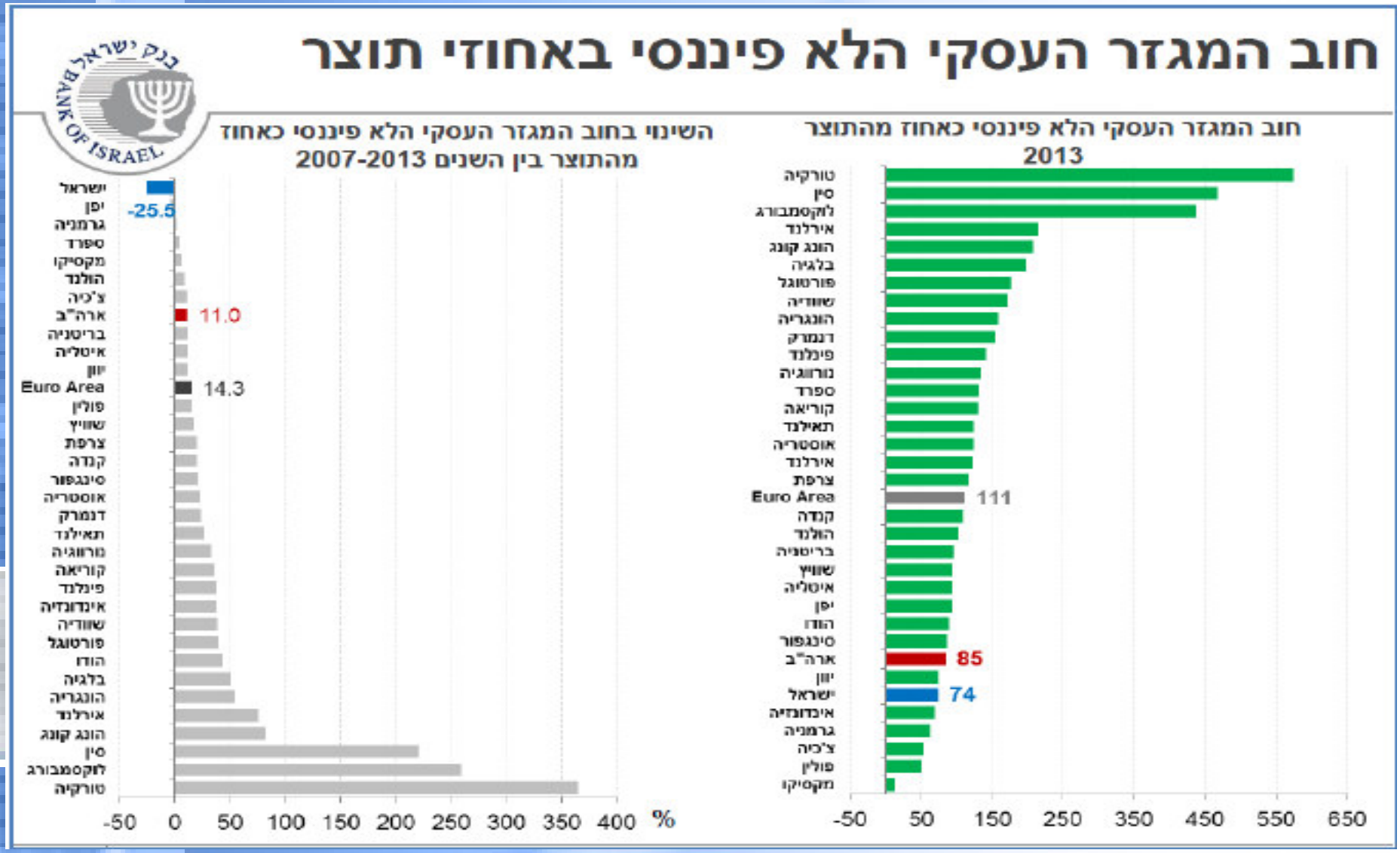

שלוש ארבע ולעבודה...

שיעורי האבטלה הנמוכים ביותר מזה עשרות שנים

חיסונים פיננסים

אתה חייב את זה לעצמך
אתה חייב למשפחה

גידול מתמיד בשיעור ההשתתפות בכוח העבודה
(עברנו את רמת ההשתתפות שקיימת בארה"ב)

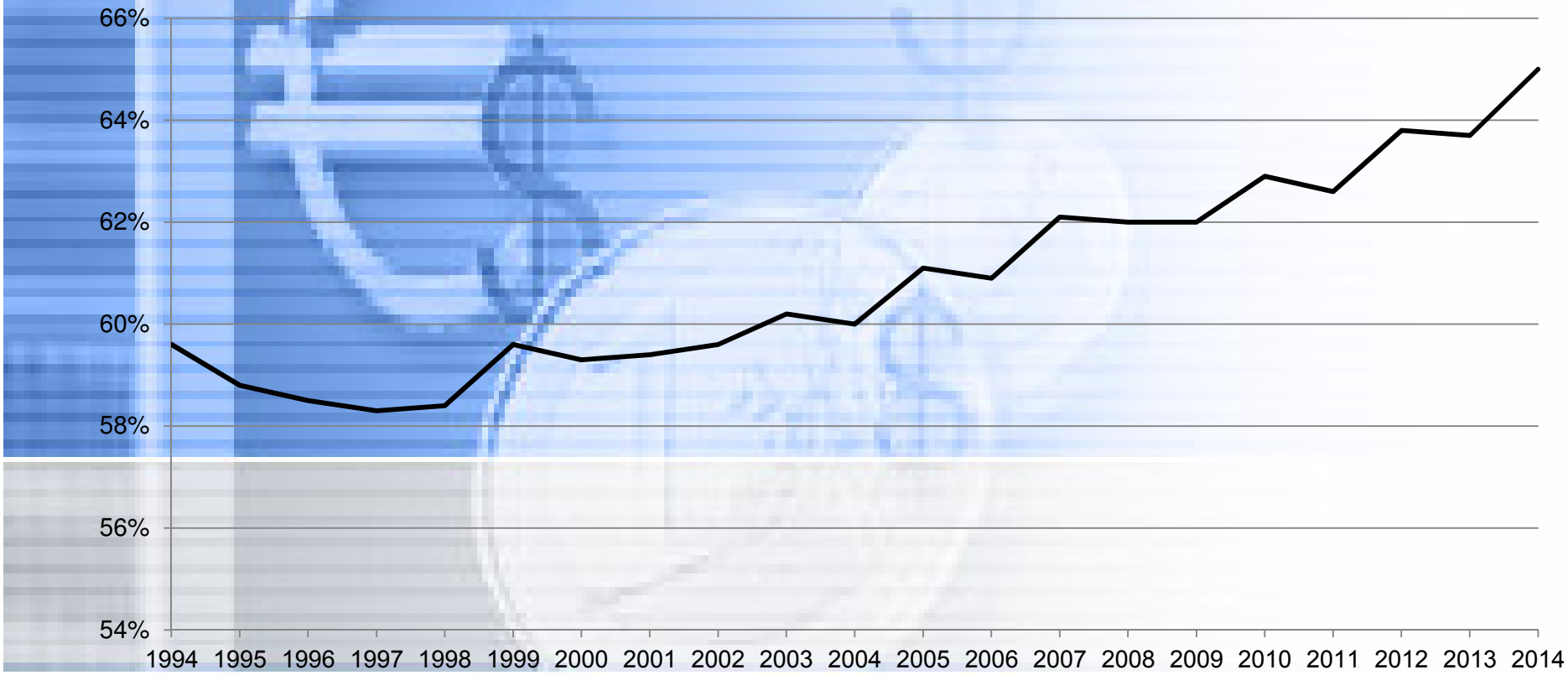

החרדים נכנסים במלוא העוצמה לשוק העבודה

מספר הגברים החרדים העובדים עלה לשיעור של 58% ב- 2014 לעומת 32% ב- 2004. בקרב נשים חרדיות העלייה היא ל- 71%, מעל הממוצע של ההשתתפות הכללית במשק, העומד על 65%!

במקביל, גם עליה בשיעור ההשתתפות של ערביי ישראל בכוח העבודה, בעיקר בקרב הנשים הערביות.

הצמיחה בישראל ובמדינות המפותחות

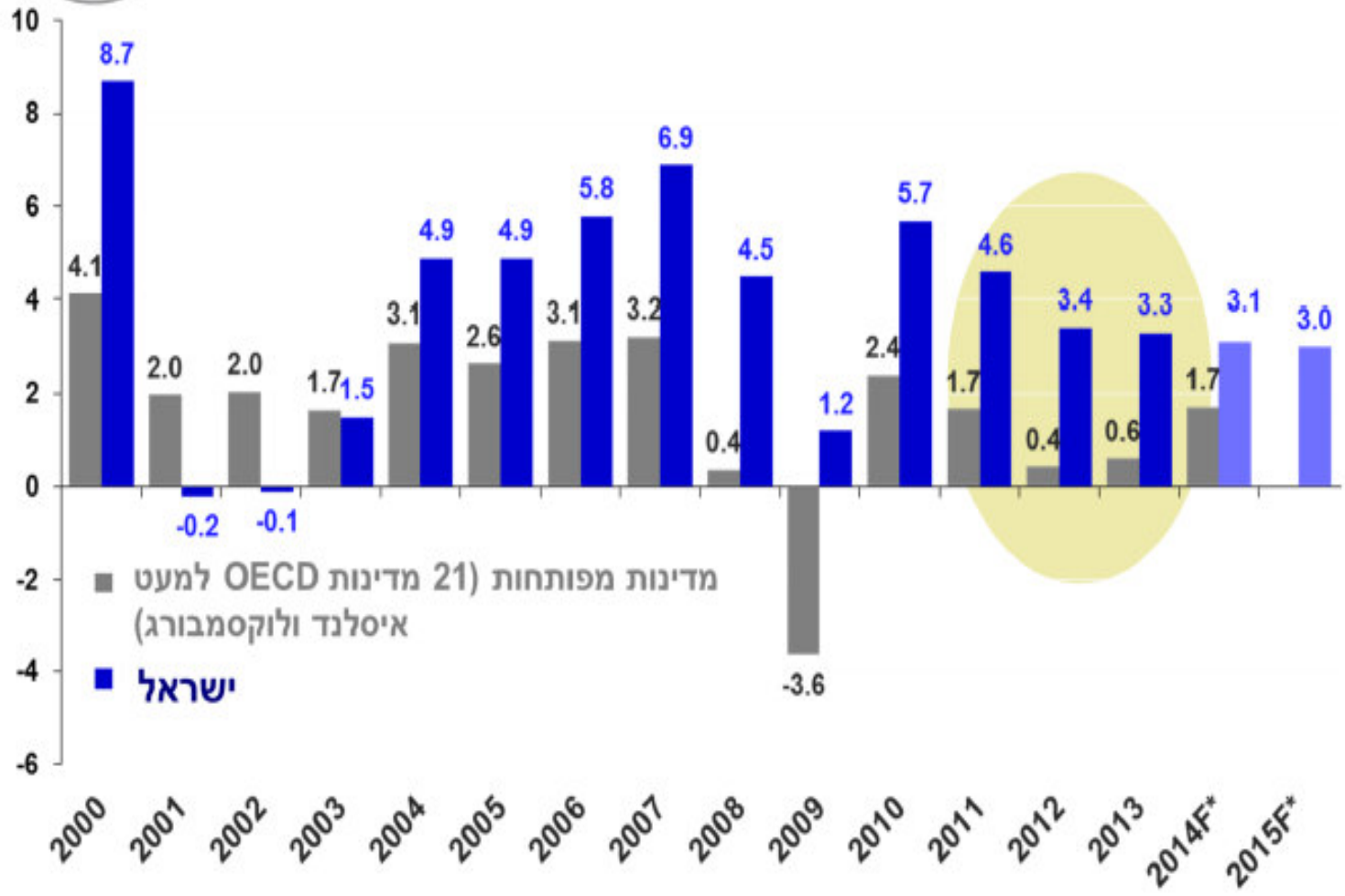

חיסונים פיננסים

ב-5 השנים האחרונות שיעור הצמיחה בישראל עמד במצטבר על 21%, השני בגובהו מבין כל 34 מדינות ה- OECD!

ישראל יצאה טוב יותר מן המשבר של 2008 מכל מדינה אחרת ב- OECD בכל הפרמטרים החשובים: יחס חוב תוצר, גרעון תקציבי, גרעון במאזן התשלומים, צמיחת תוצר לנפש ועוד.

סקר "מדד האושר" מצא שהישראלים מאושרים יותר מרוב העולם המערבי: במקום ה- 6 מקרב ה- OECD ומקום 11 מתוך 156 מדינות בעולם.

חיסונים פיננסים

יתרות המט"ח של ישראל 90 מיליארד $!
אינדיקציה ליציבות פיננסית חזקה
(במיליוני דולרים)

צניחת המחירים בשוק הסחורות העולמי ובעיקר **ירידת מחיר הנפט** יתרמו לכלכלה הישראלית כמעט יותר מכל משק אחר

(ע"פ ניתוח BLOOMBERG מסוף 2014)

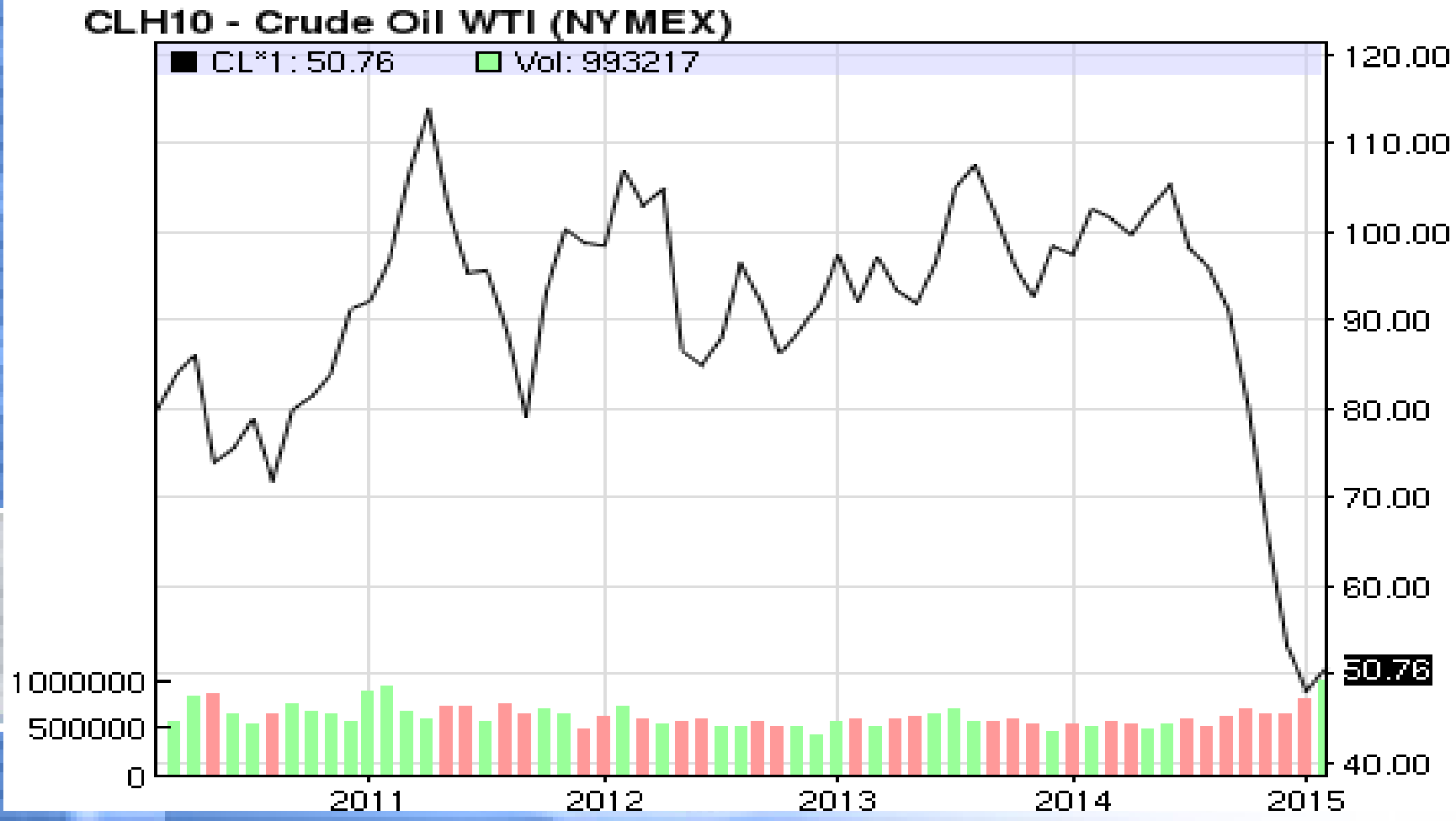

חיסונים פיננסים

ישראל סיימה את שנת 2014 **בשביעיית** המדינות בעלות המספר **הנמוך ביותר של הרוגים לנפש מתאונות דרכים**
(כ- 3.8 הרוגים על כל 100 אלף נפש)

הייתם מאמינים את זה על הנהג הישראלי?

חיסונים פיננסים

לפי מחקר של ה- Economist הבריטי, ישראל נמצאת במקום ה- 20 בעולם של "היכן כדאי להיוולד", מחקר שמטרתו להראות מי תהיינה המדינות הטובות ביותר לחיות בהן כאדם בוגר בשנת 2030 במונחי בריאות, שגשוג וביטחון ללכת ברחוב (בישראל בטוח ללכת ברחובות הערים יותר מאשר ברוב מדינות העולם) וזאת לפני בריטניה, צרפת, איטליה ואפילו יפן.

חיסונים פיננסים

תוחלת החיים בישראל **לגברים**, גיל 79:
מקום רביעי בעולם!
תוחלת החיים בישראל **לנשים**, גיל 83:
מקום 13 בעולם!

לפי דוח של ה- CIA:
התמותה בישראל השניה הכי נמוכה
מקרב 34 מדינות ה- OECD
(5.5 פטירות בשנה לאלף נפש)
ואחת הנמוכות בעולם

כל כך טוב כאן שאנשים לא רוצים למות
(כדברי כלכלן ישראלי ידוע ...)

חיסונים פיננסים

סקר של "בלומברג" משנת 2013: מערכת הבריאות הישראלית הינה ה- 6 בטיבה בעולם.

דו"ח OECD לשנת 2012: "לישראל אחת ממערכות בריאות מעוררות הקנאה מקרב מדינות ה-OECD"

אחת מ- 10 מדינות בעלת תמותת התינוקות הנמוכה ביותר.

4.1% מילדי ישראל נולדים מטיפולי הפריה – מקום ראשון ובפער עצום ביחס לעולם.

חוב משקי הבית בישראל
נמוך מאד בהשוואה בינלאומית

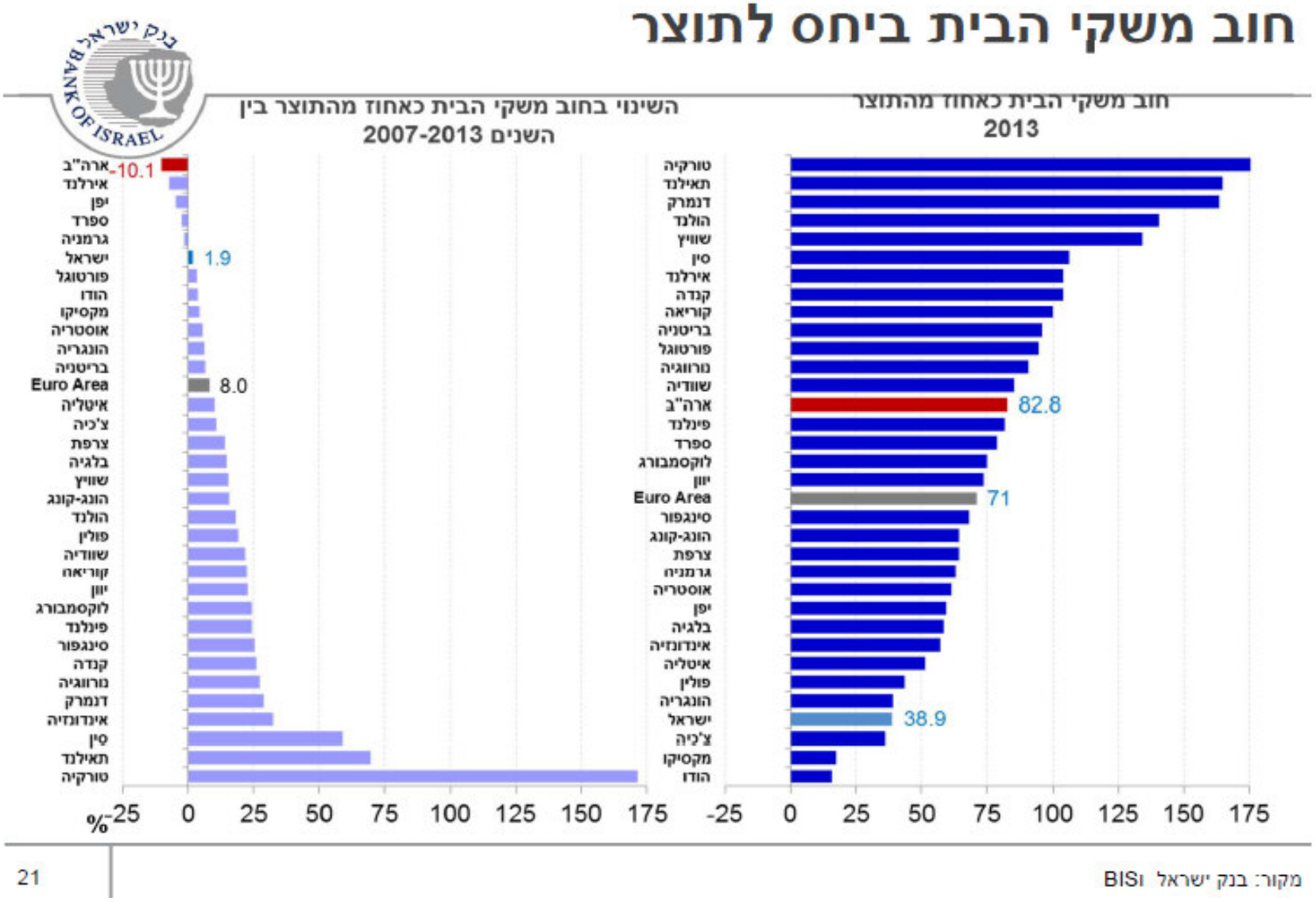

מגמות עתידיות

חיסונים פיננסים

עולים המגיעים לארץ מאיצים צמיחה כי הם מביאים ביקושים לתוצרי המשק. מספר העולים ב- 2014 הינו הגבוה ביותר מזה 12 שנים והערכות ל- 2015 אומדות כבר 40,000 עולים!

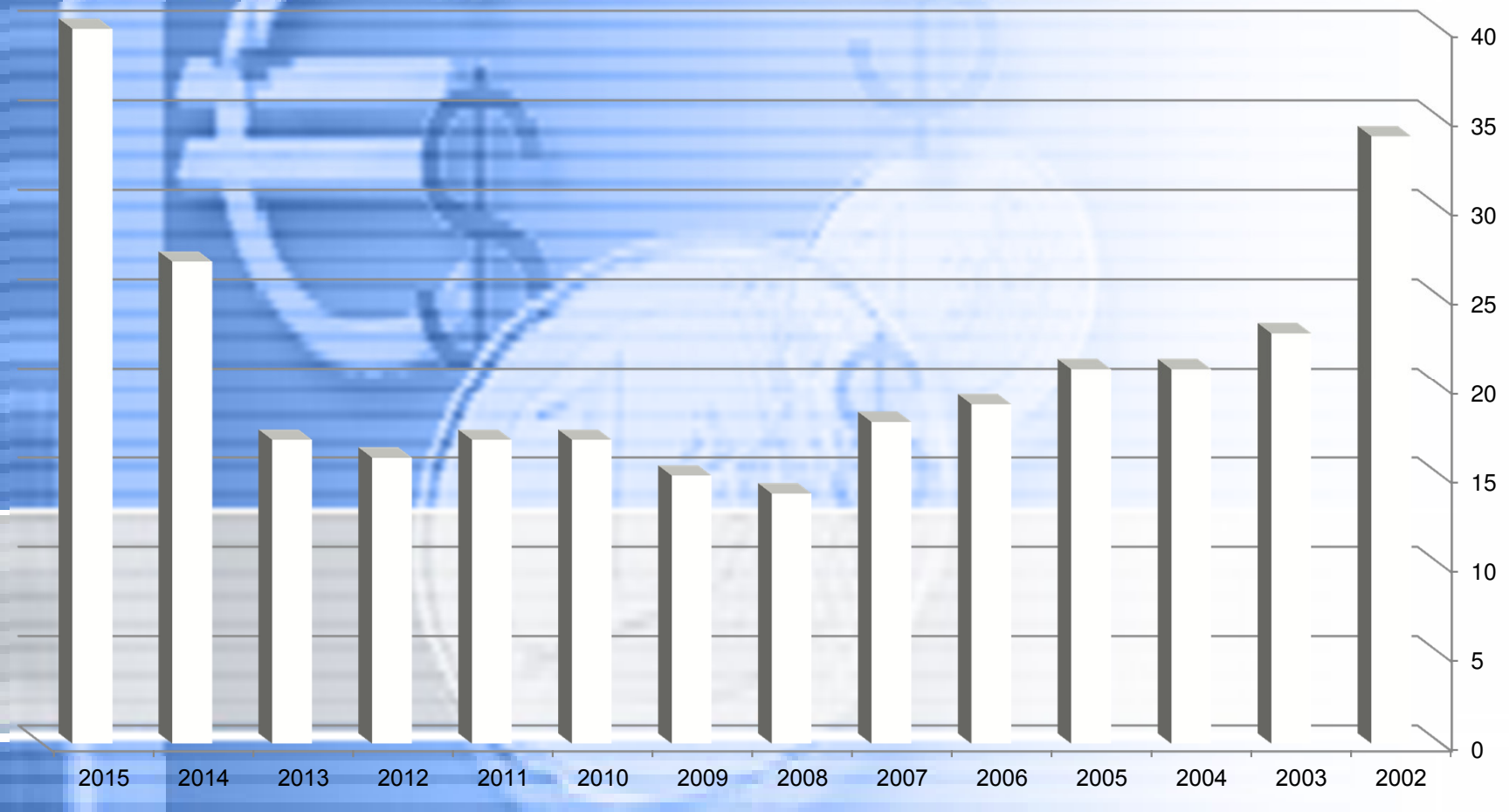

חיסונים פיננסים

המשבר הכלכלי בעולם המערבי (וגלי אנטישמיות) גרמו לכך שקצב העלייה הממוצע לישראל הגיע ל-20,000 עולים לשנה, בארבע השנים האחרונות וקיימת מסוף 2014 האצה גדולה במספרים.

במקביל, בשנים האחרונות מספר הישראלים החוזרים לישראל, כ- 9,000 בשנה, מקזז את רוב היורדים.

למעשה, מזה כחמש שנים העולים לישראל נספרים כמעט כנטו!

חיסונים פיננסים

הערכות עדכניות מדברות על גידול של 200,000 עולים נטו, ב- 10 השנים הקרובות.
כמו תוספת של 6 ערים חדשות!

כיום ישראל נהנית ממצב יוצא דופן בו כלכלתה ממשיכה לצמוח בעוד הכלכלות האירופיות והכלכלה הרוסית והאוקראינית, בהן יושבים רבים מיהודי העולם הפסיקו לצמוח.

ישראל נמצאת במקום השלישי מקרב ה- OECD בעליית שיעור המועסקים במשק בחמש השנים האחרונות.

חיסונים פיננסים

נס כלכלי: ישראל תגיע לעצמאות אנרגטית תוך כ- 4 שנים ותוך כ- 7 שנים תהפוך ליצואנית אנרגיה

היקף תמלוגי המדינה מהגז

בישראל התגלו מרבצי הגז הימיים הגדולים ביותר בעולם, בעשור הראשון של המאה ה-21. המדינה עומדת לקבל בעתיד, תמלוגי גז ובעיקר מיסים ישירים ועקיפים על גז בהיקפים דמיוניים. הערכות מדברות על סכומים של 10 מיליארדי ₪ בשנה בממוצע, לתקופה של לפחות 30 שנה, ז"א במצטבר כ- 300 מיליארדי ₪!!

תעשיות עתירות אנרגיה

מקורות הגז הזולים בישראל מייצרים התעניינות בהקמת תעשיות עתירות אנרגיה בנגב.

ענפים תעשייתיים אלו יכללו מפעלי אלומיניום אשר יחליפו יבוא וגם יופנו ליצוא, מפעלים פטרוכימיים ליצוא ועוד.

חיסונים פיננסים

בנוגע לעתיד: רמת הגמישות של היצוא הישראלי המורכב מאלפי חברות שמתמחות ברובן בתחומי נישה, וכן הפיזור הענפי והתת ענפי, מאפשרים למשק להתמודד טוב יותר עם ההאטה העולמית.

היצוא ביחס לתוצר הינו מהגבוהים בעולם המערבי (מעל 30% מהתוצר) ואינו מבוסס על יצוא קומודיטיס (שמהווה סכנה בעתות משבר).

ההייטק והיזמות הישראליים מובילים את התופעה הזו (אומת הסטארטאפים).

חיסונים פיננסים

קיטון בהוצאות על תקציב הביטחון

סוריה ועיראק מתפרקות וחוזרות 100 שנים לאחור. האויבות האסטרטגיות הגדולות של ישראל שסועות וקרועות מבפנים בין הסונים לעלאווים ובני הדתות האחרות. הלחימה שם יכולה להימשך עוד שנים רבות (ובהצלחה לכל הצדדים!).

סוריה כמדינה עומדת להפוך מאויב אסטרטגי לאויב טקטי אשר יוסיף ויטריד אותנו אך יצריך בעתיד הוצאות נמוכות יותר על ביטחון. מדוע?

חיסונים פיננסים

אויב אסטרטגי מצריך מערך גדול של מטוסים, מסוקים, טנקים, תותחים וספינות.

אויב טקטי מצריך אמצעי התרעה, מזלטים, רובוטי פטרול, טילים נגד רקטות ומכשולי גבול.

העלות הכלכלית של מגננה מפני איומים טקטיים נמוכה בהרבה מהעלות הכלכלית של מגננה מאיומים אסטרטגיים.

לכן תקציב הביטחון יוכל לרדת בעתיד.

סיבות נוספות מדוע צמיחה יחסית חזקה של המשק הישראלי כנראה תימשך

הנתון הכלכלי החשוב ביותר **שמצליח לחזות צמיחה עתידית של משק** הינו שיעור גילאי 20 עד 34 מסך האוכלוסייה.

זו האוכלוסיה שעובדת הכי קשה ומייצרת את הביקוש הצרכני הגדול ביותר, לאור הקמת משפחות בגילאים הללו.

ישראל התברכה באוכלוסייה צעירה מאד ביחס לרוב מדינות ה- OECD. בעשורים הקרובים אוכלוסיית גילאי 20 עד 34 בישראל מצויה במגמת גידול מתון.

חיסונים פיננסים

ישראל גם חריגה מאד בעולם המערבי בהיותה בעלת פריון ילודה גבוה

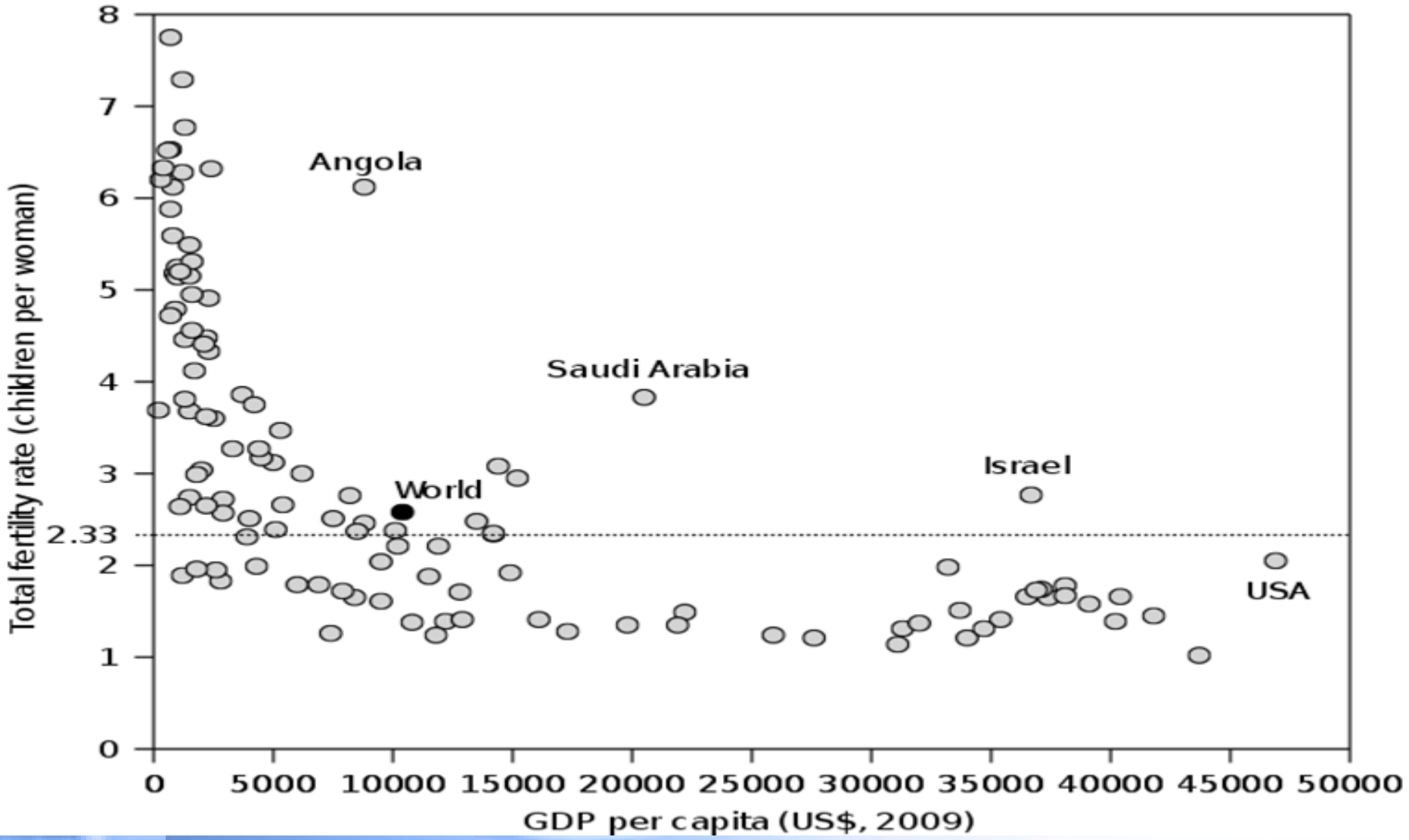

חיסונים פיננסים

בעשורים 2009-2029 תגדל קבוצת הגיל 20-34 רק ב- 4 מדינות החברות ב- OECD והיא תפחת בכל שאר 30 המדינות האחרות, שהולכות ומזדקנות...

בישראל תגדל קבוצת הגיל הזו ב-23.5%, זהו הגידול הגבוה ביותר מכל המדינות החברות ב-OECD, הרבה לפני מקסיקו 13.4%, ניו-זילנד 4.4%, וטורקיה 2.1%.

חיסונים פיננסים

מערכת החינוך בישראל

צריך לשנות קונספציה

המערכת טובה!

צריך לשמור עליה ככזאת!

חיסונים פיננסים

תוצאות **מצוינות** של תלמידי בתי הספר היסודיים, במבחני החינוך הבינלאומיים PIRLS:
מקום שני בעולם בהבנת הנקרא !!!

תוצאות **מצוינות** של תלמידי חטיבות הביניים במבחני החינוך הבינלאומיים TIMMS:
מקום שביעי בעולם במתמטיקה!!
מקום 13 בעולם במדעים!

אלו תוצאות יוצאות דופן בטיבן והן צריכות להוציא לחלוטין את הרוח מהמפרשים של אלו שמקטרגים על מערכת החינוך בישראל.

חיסונים פיננסים

תלמידי התיכון שלנו משיגים מדליות בכל תחומי אולימפיאדת המדעים

האולימפיאדה הבינלאומית למדעים לתלמידי תיכון, כוללת 4 תחומים: פיזיקה, כימיה, מתמטיקה ומדעי המחשב.

בקיץ 2013 נציגינו הגיעו להישג חסר תקדים מבחינה ישראלית, כאשר לראשונה 19 חברי המשלחות האולימפיות הישראליות זכו במדליה אולימפית:

מתמטיקה – 6 מדליות אולימפיות

פיזיקה – 5 מדליות אולימפיות

כימיה – 4 מדליות אולימפיות

מדעי המחשב – 4 מדליות אולימפיות

חיסונים פיננסים

הגניוס היהודי מועיל לכלכלה

שיעור יהודים זוכי פרס נובל (יהודים לפי כללי חוק השבות) עומד על 21% ועל 41% במדעים המדויקים!!!
שיעור היהודים באוכלוסיית העולם הינו 0.2% בלבד.
יהודים זוכים יותר מפי 100 מחלקם באוכלוסיית העולם!!!

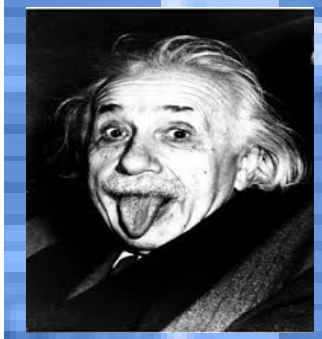

ישראל במקום הראשון בעולם, של זוכי פרסי נובל, ביחס לגודל האוכלוסיה, בעשור הראשון של המאה ה- 21!!

מאז תחילת המאה חולקו כ-160 פרסי נובל. ישראל, עם 6 פרסי נובל ואוכלוסייה המהווה כ-0.1% מאוכלוסיית העולם, מקבלת כמדינה כ- 4% מן הפרסים, בערך פי 40 ממשקל הישראלים באוכלוסיית העולם.

אנו אכן עם סגולה

חיסונים פיננסים

שינויים דמוגרפיים מרחיקי לכת בישראל

הפחידו אותנו מפני השד הדמוגרפי....

חיסונים פיננסים

בשנת 2000 על כל 10 ילדים יהודיים
נולדו בישראל 3.7 ילדים ערבים מוסלמים.

בשנת 2014 על כל 10 ילדים יהודיים
נולדו בישראל רק 2.6 ילדים ערבים מוסלמים.

מאז תחילת המאה הערבים המוסלמים בישראל
מתייצבים סביב כ- 35 אלף לידות חי בשנה.
האוכלוסייה היהודית עלתה באותה תקופה מכ- 95
אלף לידות חי לכ- 135 אלף לידות חי בשנה.

ההסבר העיקרי והמפתיע לתופעה זו הוא גידול בריבוי הטבעי של היהודים החילוניים!

לידות החי במדינת ישראל לפי קבוצת האוכלוסייה
(1955-2014)

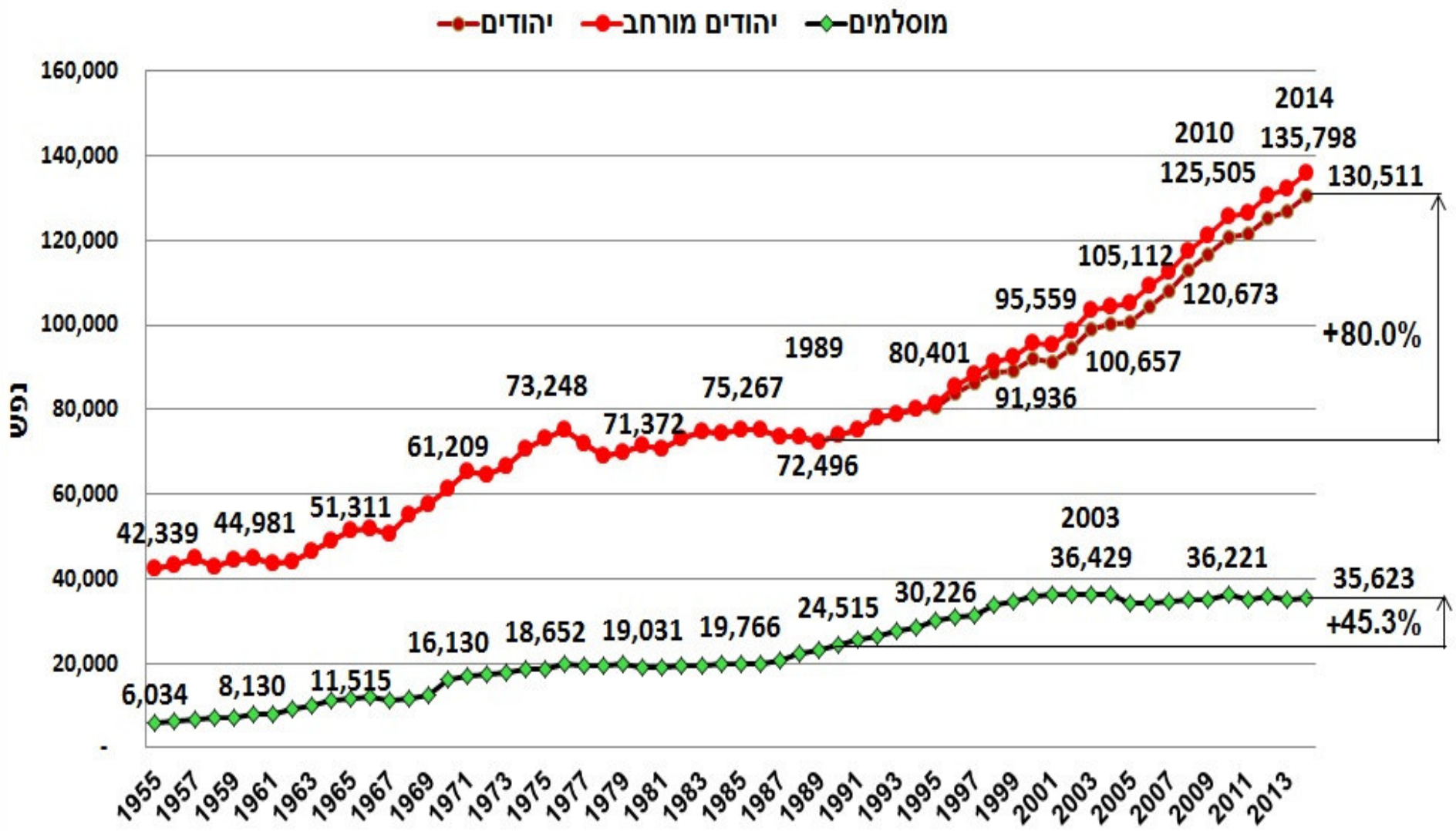

הוכן ע"י יעקב פייטלסון

נתונים: הלמ"ס שנתון סטטיסטי לישראל 2014, לוח 3.16, לידות חי, לפי סדר לידה, קבוצת אוכלוסייה ודת האם, ושנתונים קודמים;
הלמ"ס, הירחון הסטטיסטי לישראל מס' 2/2015 ג. תנועה טבעית. לוח ג/1 - לידות חי לפי קבוצת אוכלוסייה ודת האם

חיסונים פיננסים

ההסברים העיקריים:

1. עליה בשיעורי הילודה בקרב נשים יהודיות חילוניות (במיוחד בקרב עולי בריה"מ לשעבר ואימהות לא נשואות).

2. ירידת הילודה במגזר הערבי בעקבות עליה בהשכלת הנשים וכן תהליך המערביזציה העובר על המגזר.

3. ירידה דרמטית בילודה בקרב הבדואים (עד כדי 45%!) מאז הורדת דמי הביטוח הלאומי ב- 2003.

על אף נבואות הזעם הדמוגרפיות...

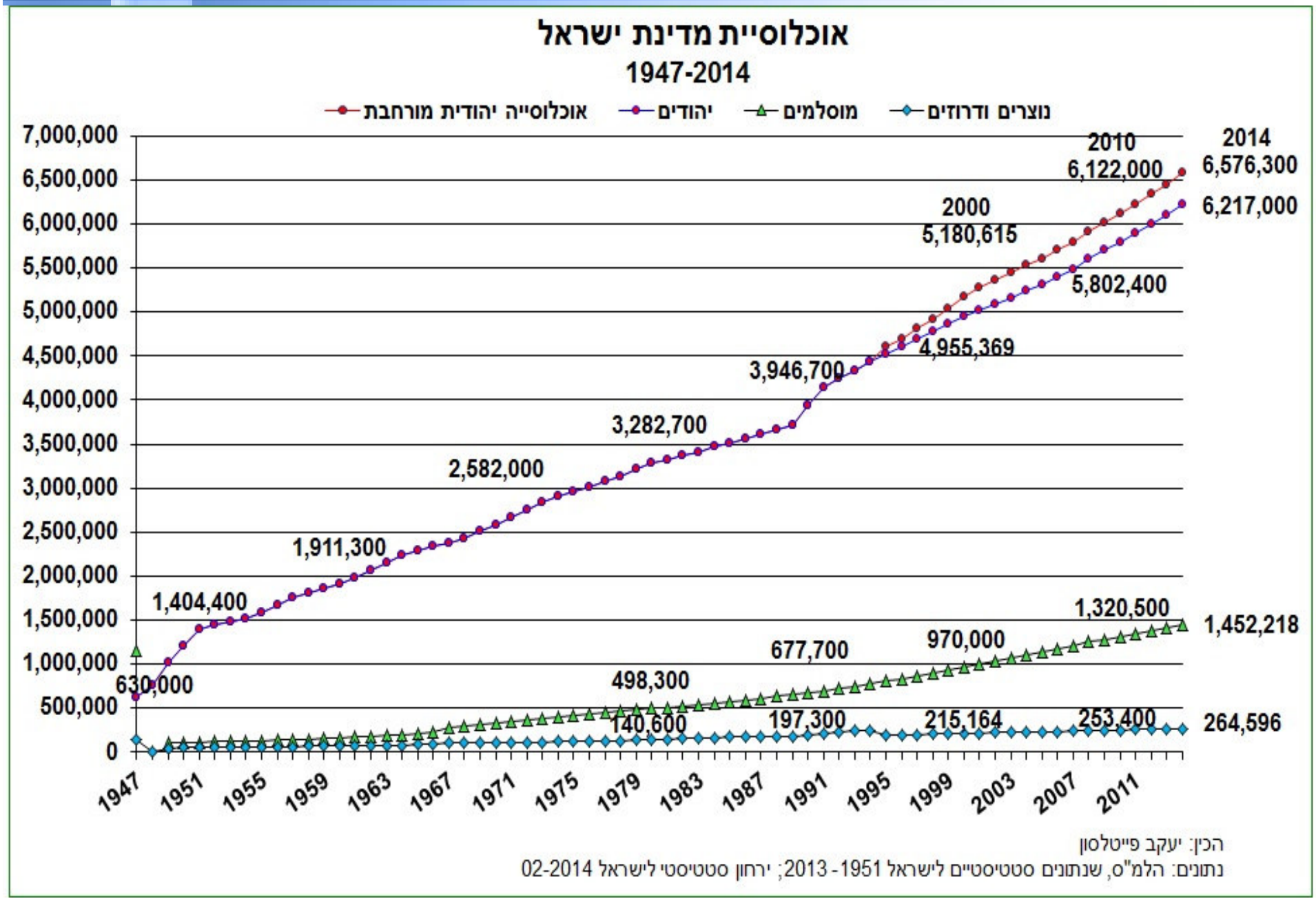

חיסונים פיננסים

לפי מחקר של הלמ"ס:

ירידה של 15%בקצב הילודה של נשים חרדיות

עלייה של 10% בקצב הילודה של נשים חילוניות

קצב הילודה של נשים דתיות לאומיות: ללא שינוי

ירידה של 16%בקצב הילודה של נשים ערביות

חיסונים פיננסים

לאור נתוני הילודה הללו וכאשר לוקחים בחשבון עליה לישראל בקצב שמרני של כ- 15,000 עולים לשנה

משקלם של ערביי ישראל באוכלוסייה לא יגדל ב- 20 השנים הקרובות.

לפי מחקר חדש שיעור הערבים המוסלמים באוכלוסיית ישראל יישאר באותה רמה, של כ- 17% בלבד, גם בשנת 2035.

חיסונים פיננסים

תודה רבה !